

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte forslag til normeringslov for finansåret 1960-61.

Der er ved udarbejdelsen af nærværende lovforslag udvist tilbageholdenhed med hensyn til såvel normering af nye tjenestemandstillinger som opnormering af eksisterende tjenestemandstillinger dels under hensyn til den relativ korte tid, der er forløbet siden den pr. 1. april 1958 gennemførte revision af tjenestemændenes normerings- og lønningsforhold, dels under hensyn til, at spørgsmålet om ansættelsesvilkårene for det i staten fremtidigt ansatte personale — som jeg senere skal komme tilbage til — for tiden er under overvejelse i et udvalg.

I overensstemmelse hermed er forslag om oprettelse af nye tjenestemandstillinger i det store og hele kun medtaget, hvor dette har været nødvendigt som følge af udviklingen siden 1958, eller hvor det drejer sig om normering af stillinger til aspiranter, der er ansat på prøve før den nye tjenestemandsløvs ikrafttræden, og hvis aspiranttid udløber i finansåret 1960-61, uden at det kan påregnes, at der med de nuværende normeringer vil være mulighed for at fastansætte de pågældende.

Den igangværende udbygning på undervisningsområdet er fortsat ved oprettelse af en række lærerstillinger, professorater m. m. Endvidere er der på forslaget til denne normeringslov — ligesom på tidligere normeringslove siden gennemførelsen af forsvarslovene af 1951 — medtaget det antal nye militære tjenestemandstillinger — i år i alt 51 — som der efter til- og afgang fra forswarets skoler og de arbejdsmæssige krav, der stilles til befalingsmændene, må påregnes at blive behov for i det kommende finansår. Det bemærkes, at de omhandlede normeringer også vil være påkrævede under den kommende forsvarsordning og ikke vil vanskeliggøre den planlagte forenkling og rationalisering inden for forsvaret.

Oprykninger af tjenestemandstillinger til højere lønningsklasse er i almindelighed kun foreslået, hvor det ved gennemførelsen af de nye lønningslove er forudsat, at der på senere normeringslove skulle ske ændring

af placeringerne af visse stillinger, eller hvor der siden lønningslovens gennemførelse har fundet en udvikling sted, der har medført en væsentlig ændring i pågældende stillings arbejdsområde og karakter.

På et enkelt område er der dog stillet forslag om et betydeligt antal oprykninger. Jeg sigter herved til det forhold, at der er stillet forslag om oprykning af et betydeligt antal kontorassistenter til assistenter i 9. lønningsklasse, og hertil vil jeg gerne knytte nogle enkelte bemærkninger.

Ved gennemførelsen af de nye lønningslove var det forudsat, at kontorpersonale, der inden antagelsen i staten har gennemgået en egentlig lærlingeuddannelse inden for kontorfaget eller efter antagelsen har gennemgået en sådan lærlingeuddannelse i staten, ansættes i 9. lønningsklasse.

På det foreliggende normeringslovforslag er søgt oprettet de til dette formål nødvendige assistentstillinger. Herudover har man imidlertid fundet det rimeligt at søge oprettet yderligere et antal assistentstillinger for kontorassistenter, der vel ikke har gennemgået en egentlig lærlingeuddannelse inden for kontorfaget, men hvor samtlige forhold taget i betragtning, herunder de pågældendes alder, anciennitet og arbejdsområde, gør det naturligt, at de nu opnår advancement til assistent. Det samlede antal assistentstillinger, der til de nævnte formål er optaget på denne normeringslov, udgør ca. 750, og det forudsættes herved, at et tilsvarende antal kontorassistentstillinger, der er normeret på finanslov, nedlægges på finansloven for 1961-62 og i mellemtiden holdes ubesat.

Det bemærkes i denne forbindelse, at den foreslåede omnormering af stillinger fra 2. til 9. lønningsklasse er en engangsforanstaltning i konsekvens af den nye lønningslov af 1958, og at konsekvensmæssige hensyn ikke vil nødvendiggøre omnormeringer af tilnærmelsesvis samme omfang på de kommende normeringslove.

I øvrigt skal jeg med hensyn til enkeltheder i nærværende lovforslag tillade mig at henvise til de forslaget ledsagende bemærkninger.

Ligesom de tidligere år har samtlige fra de forskellige ministerier indkomne forslag været forelagt lønningsrådet, og det fore-

[Finansministeren.]

liggende lovforslag er i overensstemmelse med rådets udtalelser over for finansministeriet.

Det samlede antal nye tjenestemandstillinger, der under de før nævnte forudsætninger oprettes ved denne normeringslov, andrager i alt ca. 130 stillinger og er i det væsentlige placeret inden for undervisnings- og forsvarsvæsenet. Merudgiften ved lovforslaget vil — beregnet på sædvanlig måde — for det kommende finansår andrage ca. 2,5 mill. kr.

I denne forbindelse finder jeg anledning til at fremkomme med nogle enkelte bemærkninger vedrørende arbejdet i det under 30. oktober 1958 nedsatte udvalg vedrørende de fremtidige ansættelsesformer for statens faste personale.

Udvalget, hvori partierne i finansudvalget har repræsentanter, blev nedsat til undersøgelse og overvejelse af det i forbindelse med gennemførelsen af de nye lønningslove rejste spørgsmål om, hvorvidt staten i samme omfang som hidtil bør ansætte personale med adgang til tjenestemandspension, og under behandlingen af lønningslovsforslagene i folketinget gav jeg tilsagn om at ville orientere det høje ting i indeværende samling om udvalgets arbejde.

Udvalget har — efter hvad der er oplyst for mig — i den forløbne tid foretaget en række undersøgelser vedrørende ansættelsesforholdene i samtlige statsstyrelser og har indhentet et meget betydeligt materiale bl. a. til belysning af pensionsordningens rent økonomiske indhold, ligesom udvalget fra særlig sagkyndig side har indhentet en redegørelse for, i hvilket omfang grundloven kan antages at være til hinder for en lovgivning, hvorefter statens faste personale for fremtiden ansættes uden ret til en tjenestemandspension af den hidtil kendte art. Med finansudvalgets tilslutning er det nu yderligere pålagt udvalget at foretage en kritisk vurdering af den bestående understøttelsesordning for statens løst ansatte personale og fremkomme med forslag til

eventuel ændring af denne, idet understøttelsesordningen må ses i sammenhæng med den fremtidige efterlønsordning for statens faste personale.

Under det hidtidige udvalgsarbejde har arbejdsopgaverne vist sig at være betydeligt mere omfattende end forudseligt ved udvalgets nedsættelse, og der er derfor inden for udvalget enighed om, at der ikke på indeværende tidspunkt kan afgives betænkning fra udvalget.

Da der ikke ved gennemførelsen af denne normeringslov sker nogen udvidelse af betydning af det normerede antal tjenestemandstillinger og udvalgsarbejdet fortrinsvis tager sigte på fremtidige ansættelser, er det efter min mening rimeligt, at der indrømmes udvalget en passende tid til at afslutte dets meget omfattende arbejde. Da det imidlertid ikke kan udelukkes, at der i forbindelse med den eventuelle nedsættelse af arbejdstiden for tjenestemænd fra 48 timer til 45 timer ugentlig pr. 1. april 1961 — selv i betragtning af stedfindende rationaliseringsbestrebelse og andre arbejdsbesparende foranstaltninger — vil blive behov for yderligere personale, har jeg henstillet til udvalget, at der inden udløbet af det kommende finansår foreligger en betænkning fra udvalget.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale forslaget til normeringslov for finansåret 1960-61 til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Dose* til socialministeren:

„Vil ministeren redegøre for resultatet af de hidtil foretagne undersøgelser af forholdene omkring Filadelfia og eventuelt meddele, når udvalget er færdig med sine forhandlinger om den 1 år gamle sag?“

Dose: Den 22. februar 1959 bragte Social-Demokraten, nu Aktuelt, en artikel om forholdene på kolonien Filadelfia. Det var den første af en lang række artikler, som efterhånden blev bragt om en institution, som søger at helbrede epileptikere, vort eneste behandlingshospital.

Det gav anledning til en voldsom debat i størstedelen af den danske presse. I starten vægrede man sig ved at tro, at de skildrede forhold var som refereret, men da der til blade af vidt forskellige afskygninger kom læserbreve fra tidligere patienter, som bekræftede rigtigheden af de mange angreb, forstod man, at der måtte ske noget.

Da artikelrækken begyndte, skrev Social-Demokraten — jeg beder formanden om tilladelse til at citere nu og senere —:

„På vort eneste behandlingshospital for epileptikere væves streng religiøs påvirkning ind i sygdomsbehandlingen under former, man troede for længst var forladt. Voksne mænd og kvinder ydmyges under et reglement, som intet har at gøre med deres sygdom. Tonen beherskes af private kredse, som skyder 10 000 kr. ind i driften, mens staten betaler 12 mill. kr.“

Det vil føre for vidt her at omtale de mange indlæg, der i forskellige aviser fulgte sagen op, og som havde både angreb og forsvar for behandlingen. En enkelt overskrift i Aarhus Stiftstidende fra 31. marts 1959 giver i sin enkelthed diskussionens linjer:

„Tiden er på mange måder løbet fra Filadelfia — Behandlingsmetoderne effektive — Religionsdyrkelsen for massiv — Patienternes boligforhold for dårlige.“

Naturligt nok gav disse diskussioner anledning til, at socialministeren blev indblandet i sagen, og den 17. marts 1959 havde pressen en meddelelse om, at den højtærede socialminister havde overdraget et 3 mands udvalg bestående af landsdommer Thorkild Roepstorff, socialinspektør Jørgen Jonsen og overlæge Dalsgaard-Nielsen at undersøge sagen samt meddele ministeren resultatet.

Hele sagen har naturligt nok vakt uro og ængstelse blandt de mange patienters pårørende, og i den tid på godt et år, der er gået, har man med spænding afventet ikke alene undersøgelsens resultat, men også

hvilke forholdsregler udvalget måtte tilråde ministeren at foretage.

Da landsdommeren blev udnævnt, sagde han samme dag til pressen:

„Vi er af ministeren blevet anmodet om at fremskynde undersøgelserne mest muligt.“

Nu er der gået over et år, og vi venter stadig på udvalget. Derfor har jeg stillet følgende spørgsmål til den højtærede socialminister: vil ministeren redegøre for resultatet af de hidtil foretagne undersøgelser af forholdene omkring Filadelfia og eventuelt meddele, når udvalget er færdig med sine forhandlinger om den 1 år gamle sag?

Socialministeren (Bomholt): Den 11. marts 1959 nedsatte jeg et af centraladministrationen og særforsoresinstitutionerne uafhængigt udvalg til nærmere at undersøge baggrunden for de fremførte klager og forholdene på kolonien Filadelfia.

Jeg bad præsidenten for østre landsret om at udpege en landsdommer som formand og Den almindelige danske Lægeforening om blandt foreningens medlemmer at udpege en læge samt Sammenslutningen af Købstædernes sociale Udvalg om at vælge en socialpraktiker som medlem. Udvalget, der består af landsdommer T. Roepstorff, overlæge T. Dalsgaard-Nielsen og socialinspektør Jørgen Jonsen, har fået til opgave på grundlag dels af de oplysninger, som udvalget efter de foreliggende påklagede forhold må anse det for påkrævet at indhente, dels af de nærmere undersøgelser, som udvalget i de enkelte tilfælde måtte finde det nødvendigt at anstille, over for ministeriet at fremkomme med en nærmere redegørelse om, hvorvidt de fremførte klager helt eller delvis må anses for berettigede, og hvad der efter udvalgets skøn som følge heraf videre bør foretages.

Da udvalget som nævnt er uafhængigt af centraladministrationen, har jeg naturligvis ikke kunnet følge dets arbejde og kan derfor heller ikke på indeværende tidspunkt udtale mig om undersøgelsens resultat. Jeg har ikke på noget tidspunkt gennem spørgsmål eller på anden måde søgt at fremskynde arbejdet, men jeg tør vel sige, at jeg også gerne ser denne sag snarlig afsluttet, og jeg har på den nu givne for-

[Socialministeren.]

anledning hos udvalgets formand orienteret mig om, hvornår det kan forventes at ske.

Jeg er imidlertid helt klar over, at udvalget — der under sit arbejde har modtaget nye klager — har haft et meget omfattende arbejde med at afhøre tidligere og nuværende patienter, disses pårørende samt medarbejdere på kolonien. Udvalget har jo endvidere måttet aflægge talrige besøg på kolonien og på nogle af de under denne hørende plejehjem og plejecentraler for at kunne foretage en samlet vurdering af baggrunden for klagerne.

Formanden har meddelt mig, at udvalget nu har afsluttet sine undersøgelser, og at resultatet heraf kan forventes at foreligge i løbet af en måneds tid.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Peter Larsen* til ministeren for offentlige arbejder:

„Agter ministeren at træffe effektive foranstaltninger mod en gentagelse af de jernbaneulykker, der flere gange i de senere år har ramt Tommerup-Assens banen?“

Peter Larsen: Alvorlige togulykker herhjemme hører heldigvis snart til sjældenhederne. Derfor vækker det altid megen opmærksomhed, når der sker togulykker, og navnlig når de koster menneskeliv.

Der er imidlertid megen forskel på ulykernes art og årsagerne til disse. Jeg tænker her på de ulykker, der sker ved baneoverskæringer og lignende, hvor andre køretøjer bevæger sig ind på eller over sporene, og hvor der som regel er tale om manglende agtpågivenhed hos føreren på de nævnte køretøjer. Afmærkning af overkørsler med bomme og blinklys forebygger tydeligvis mange uheld, ligesom bygning af viadukter har været medvirkende til at reducere antallet og omfanget af ulykker med alvorlig udgang. Men det sker desværre også, at togene selv forårsager frygtelige ulykker, og at disse finder sted på en sådan måde, at man tvinges til at overveje, om der nu altid er gjort nok ud af sikkerheden på banernes egne enemærker.

Tirsdag morgen den 1. marts skete ulykken for tredje gang i Assens på samme sted

og på samme måde som de to foregående gange: togstammen fortsatte gennem stopanordningen, jævnedes en stor jordvold, fortsatte ud på gaden og ødelagde to huse, inden det standsede sin farlige færd. To mennesker blev dræbt og flere andre kvæstede. Man tænker med gru på, hvad der kunne være sket, hvis ikke en skole i Assens netop denne dag havde givet børnene fri.

Denne ulykke har sat sindene stærkt i bevægelse, navnlig i Assens og omegn, men også andre steder, og det er helt naturligt, at befolkningen spekulerer på, om der nu her har været truffet alle de sikkerhedsforanstaltninger, der kan træffes. Det er næsten utilgiveligt, at det kunne ske igen; tre gange er der sket ulykker i løbet af 16 år. Man skulle mene, at den første ulykke i 1944 havde belært banerne om, hvordan det var muligt at forebygge en gentagelse. Der skete dengang ingen væsentlige ændringer. Først efter ulykken i 1948 blev der truffet mere effektive sikringer, men heller ikke disse var tilstrækkelige. Alt blev revet op og kørt sammen i ét virvar.

Jeg skal ikke i dag forsøge at placere ansvar og skyld i denne sag — undersøgelsen vil nok kaste lys over, om det var mennesker eller materiel, der svigtede — men det ligger helt klart, at der nu må gøres noget ekstraordinært, så vi ikke en gang til skal være vidne til noget lignende, ja, måske værre. Selv om indkørselsforholdene til Assens måske er vanskeligere end på mange andre stationer, skulle det være muligt med den teknik, man råder over i dag, at skabe den fornødne sikkerhed. Statsbanerne ofrer jo med rette store beløb på sikkerhedens konto, men man får uvilkårligt den tanke, at i Assens har banernes ledelse overvurderet værdien af de trufne forholdsregler. Tre ulykker på samme sted må ikke forekomme, og sikkerhedskravet må derfor nu nøjere overvejes og omsættes i handling. Derfor dette spørgsmål til den højtærede minister.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Den 1. marts om morgenen kørte dagens første tog ind på Assens station med så stor hastighed, at det ikke kunne standses, end ikke af den for enden af sporet anbragte sporstopper, men fortsatte ud på gaden og ind i et beboelseshus. Toget, der

[Ministeren for offentlige arbejder.]

blev fremført af et motorlokomotiv og medførte i alt 7 vogne, heraf en 4-akslet personvogn, var oprangeret således, at der forrest og op til lokomotivet befandt sig en godsvogn, derefter fulgte personvognen, så en rejsegodsvogn, der var så godt som tom, og derefter 4 godsvogne. Ved den bratte standsning af toget blev rejsegodsvognen løftet op og presset ind i personvognen, hvorved togets togfører og en rejsende blev dræbt og 5 andre blev såret.

Togets togfører blev som sagt dræbt, og den anden i toget tjenstgørende tog-tjenestemand fik et chok og måtte føres til hospital og senere til sit hjem. Togets lokomotivfører, der ifølge sagens natur er den, der skulle kunne give de bedste oplysninger om, hvorfor toget ikke blev bragt til standsning på det normale sted, brød også sammen efter ulykken, og det har været vanskeligt for statsbanerne at få nogen fornuftig forklaring af ham. Statsbanerne kan derfor ikke med sikkerhed fastslå årsagen til ulykken, og uden at kende årsagen er det jo ikke nemt at træffe forebyggende foranstaltninger for fremtiden.

Toget var forsynet med tryklufsbremse af samme slags, som bruges i andre europæiske lande, og denne bremse havde virket tilfredsstillende senest ved togets standsning på sidste station før Assens. Herudover er lokomotivet forsynet med en direkte bremse, også af international type; denne virker ganske vist kun på selve lokomotivet, men en bremsning alene af lokomotivet skulle med et så kort tog, som der her har været tale om, kunne være tilstrækkelig til i nogen grad at reducere hastigheden. Endelig har lokomotivføreren haft mulighed for ved hjælp af lokomotivfløjten at påkalde togpersonalets hjælp til bremsning ved håndkraft, men denne mulighed er der ikke gjort brug af. Den for enden af sporet anbragte sporstopper har en sådan styrke, at den som tilsvarende sporstopper på andre endestationer kan opfange et tog, der vel kører for langt, men dog har nedsat hastighed; men den kan ikke stå for en hastighed som den, den blev ramt med den skæbnesvangre dag.

Theoretisk vil der intet være til hinder for at bygge sværere sporstopper, men en

sådan ville i det foreliggende tilfælde utvivlsomt have bevirket, at endnu flere var blevet dræbt. Den benyttede personvogn hører til de typer, som statsbanerne overalt benytter i tog, der ikke fremføres med større hastighed, end der må køres med på Assensbanen. Statsbanerne har stærkere personvogne, nemlig vogne, der helt er af stål, men af en samlet bestand på i alt ca. 1 300 personvogne er kun de 450 stålvogne, og disse benyttes fortrinsvis i store tunge tog, der fremføres med større hastighed.

Ingen beklager mere end jeg og statsbanernes ledelse, at en ulykke som den i Assens kan indtræffe, og det er givet, at der må gøres, hvad der er muligt for at undgå lignende ulykker i fremtiden, men samtidig må det tilføjes, at vi mennesker nu engang ikke er anderledes, end at der selv med den største påpasselighed stadig vil kunne ske ulykker, det være sig i luften, til søs, på landevejene eller på banerne.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ind- og udførsel af fisk.

Valgt blev: *Johs. E. Larsen, Chr. Christiansen, Poul Hansen (Grenå), Poul Hansen (Svendborg), Mørk, K. Axel Nielsen, Peter Nielsen, A. C. Normann, Kristian Kristensen, Gideon, Damsgaard, Søren Jensen, Skov Jørgensen, Conrad Kofoed, Baaga, Jacob Pedersen og H. C. Toft.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om menighedsråd.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1715, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 483).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.